

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1961-1962.

SEANCE DU 21 MARS 1962.

Proposition de loi modifiant la loi du 7 avril 1919 instituant des officiers et agents judiciaires près les parquets, en vue de créer une brigade mobile spéciale chargée de la recherche et de la poursuite de crimes sur l'ensemble du territoire national.

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

La police judiciaire a été instituée par la loi du 7 avril 1919.

Elle comprend des officiers et des agents judiciaires, placés sous l'autorité et la surveillance du Procureur général et sous la direction du Procureur du Roi de l'arrondissement où leur résidence est établie. (art 1, loi du 7 avril 1919.)

La résidence des officiers et agents judiciaires est fixée par le Ministre de la Justice. Toutefois, le Procureur général peut les détacher momentanément dans les localités de son ressort où il jugerait leur concours utile au service de la police judiciaire (art. 3, loi du 7 avril 1919.)

Dans l'exercice de leurs fonctions, les titulaires de chacun des grades doivent obéissance aux titulaires des grades plus élevés (arrêtés royaux des 3 avril 1929, 20 octobre 1936 et 20 janvier 1939).

L'Officier commissaire en chef aux délégations judiciaires, là où il en existe un, et ailleurs l'officier commissaire principal aux délégations judiciaires commande, sous la direction du Procureur du Roi, la police judiciaire du parquet : il est responsable de la bonne marche des services (art. 2, arrêtés royaux des 3 avril 1929 et 20 octobre 1936).

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 1961-1962.

VERGADERING VAN 21 MAART 1962.

Voorstel van wet houdende wijziging van de wet van 7 april 1919 tot instelling van rechterlijke officieren en agenten bij de parketten, met het oog op de instelling van een bijzondere mobiele brigade, belast met de opsporing en de vervolging van misdaden in het gehele land.

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

De gerechtelijke politie is ingesteld bij de wet van 7 april 1919.

Zij bestaat uit officieren en agenten van gerechtelijke politie, onder het gezag en het toezicht van de Procureur-generaal en onder de leiding van de Procureur des Konings van het arrondissement waar hun verblijfplaats is gevestigd (art. 1 van de wet van 7 april 1919).

De verblijfplaats van de officieren en agenten van gerechtelijke politie wordt vastgesteld door de Minister van Justitie. De Procureur-generaal kan hen evenwel tijdelijk detacheren naar de plaatsen van zijn gebied, waar hij hun hulp nuttig mocht achten voor de dienst van de gerechtelijke politie (art. 3 van de wet van 7 april 1919).

De titularissen van elke rang zijn, in de uitoefening van hun ambt, gehoorzaamheid verschuldigd aan hun meerderen in rang (koninklijke besluiten van 3 april 1929, 20 oktober 1936 en 20 januari 1939).

De officier hoofdcommissaris bij de rechterlijke opdrachten, waar zulk een officier bestaat, en elders de officier eerstaanwendend commissaris bij de rechterlijke opdrachten voert het bevel over de gerechtelijke politie bij het parket, onder de leiding van de Procureur des Konings : hij is verantwoordelijk voor de goede gang van de diensten (art. 2 van de koninklijke besluiten van 3 april 1929 en 20 oktober 1936).

Les officiers et agents judiciaires exercent leurs fonctions dans tout le ressort de la cour d'appel. Ils peuvent, en vertu d'un mandat exprès du Procureur général sous la surveillance duquel ils sont placés, exercer leurs fonctions dans le ressort d'une autre cour d'appel; dans ce dernier cas, le Procureur général, qui a délivré le mandat, en avise immédiatement le Procureur général du ressort où les officiers et agents judiciaires sont appelés (art. 9, loi du 7 avril 1919).

Les règles d'ordre intérieur suivies en la matière peuvent se résumer comme suit :

Les brigades de police judiciaire échangent entre elles des communications de service sous la direction et le contrôle des commissaires dirigeants.

Le personnel d'une brigade ne peut exécuter un devoir dans un autre arrondissement du ressort de la cour d'appel qu'avec l'autorisation du Procureur du Roi dont ce personnel dépend ou sur l'ordre du Procureur général.

Le Procureur du Roi qui charge un membre de sa police judiciaire d'exécuter un devoir dans un autre arrondissement en avertit son collègue ainsi que le Procureur général.

Le personnel d'une brigade ne peut exécuter un devoir dans un arrondissement du ressort d'une autre cour d'appel que sur l'ordre du Procureur général ou, avec son autorisation, sollicitée par l'intermédiaire du Procureur du Roi. Le Procureur général avertit son collègue de l'ordre ou de l'autorisation donnés.

Lorsqu'un Procureur du Roi désire obtenir le concours d'un officier ou d'un agent de la police judiciaire d'une brigade dont le siège est en dehors de son arrondissement, il doit en faire la demande au Procureur général et au Procureur du Roi de l'arrondissement où est établie cette brigade.

Les magistrats du parquet et les juges d'instruction ont le droit de requérir l'assistance de tous les officiers de police judiciaire et de les déléguer pour accomplir tous les actes de police judiciaire (art. 10, loi du 7 avril 1919). Ce droit n'existe que si les membres de la police judiciaire résident dans l'arrondissement du magistrat requérant ou s'ils y sont détachés par le Procureur général (art. 3, deuxième alinéa et 10, loi du 7 avril 1919).

Il appert de cet exposé que l'intervention de la police judiciaire présente des inconvénients qui font obstacle à la rapidité avec laquelle les coupables de délits majeurs doivent être recherchés et identifiés dans notre monde moderne. La rapidité dans l'action d'intervention a toujours été un des soucis majeurs des magistrats responsables de la recherche et de la poursuite des crimes et délits.

Suivant les termes de l'article 6 du titre 5 de la loi du 16-29 septembre 1791, le législateur concevait déjà que la rapidité de l'action était un atout majeur de la police.

« Tout délit, disait cette instruction, dont existence et circonstance peuvent être constatées par un procès-

De officieren en agenten van gerechtelijke politie oefenen hun ambt uit in het gehele gebied van het hof van beroep. Zij mogen, krachtens uitdrukkelijke opdracht van de Procureur-generaal onder wiens toezicht zij staan, hun ambt uitoefenen in het gehele gebied van het hof van beroep; in dit geval deelt de Procureur-generaal die de opdracht heeft gegeven, dit onmiddellijk mede aan de Procureur-generaal van het gebied waar de officieren en agenten van gerechtelijke politie zullen dienen op te treden (art. 9 van de wet van 7 april 1919).

De regelen van inwendige orde die op dit stuk worden gevolgd, kunnen worden samengevat als volgt :

De brigades van gerechtelijke politie wisselen onder elkaar dienstmededelingen uit onder de leiding en de controë van de leidinggevende commissarissen.

Het personeel van een brigade mag slechts met machtiging van de Procureur des Konings waarvan het afhangt of op bevel van de Procureur-generaal, een opdracht uitvoeren in een ander arrondissement van het gebied van het hof van beroep.

De Procureur des Konings die een lid van zijn gerechtelijke politie een opdracht uit te voeren geeft in een ander arrondissement, deelt dit onmiddellijk mede aan zijn collega en aan de Procureur-generaal.

Het personeel van een brigade mag slechts een opdracht in een arrondissement onder een ander hof van beroep uitvoeren op bevel van de Procureur-generaal of met zijn machtiging, die door de Procureur des Konings is gevraagd. De Procureur-generaal geeft aan zijn collega kennis van het gegeven bevel of de verleende machtiging.

Wanneer een Procureur des Konings de medewerking wenst te verkrijgen van een officier of een agent van gerechtelijke politie van een brigade waarvan de zetel buiten zijn arrondissement is gevestigd, moet hij dit vragen aan de Procureur-generaal en aan de Procureur des Konings van het arrondissement waar die brigade is gevestigd.

De magistraten van het parket en de onderzoeksrechters kunnen de bijstand vorderen van alle officieren van gerechtelijke politie en hun opdracht geven om alle handelingen van gerechtelijke politie te vervullen (art. 10 van de wet van 7 april 1919). Dit recht bestaat evenwel alleen wanneer de leden van de gerechtelijke politie in het arrondissement van de vorderende magistraat verblijven of er gedetacheerd zijn door de Procureur-generaal (art. 3, tweede lid, en art. 10 van de wet van 7 april 1919).

Hieruit blijkt dat aan het optreden van de gerechtelijke politie moeilijkheden zijn verbonden, die verhinderen dat de schuldigen aan zware misdrijven snel worden opgespoord en geïdentificeerd zoals in onze moderne tijd vereist is. De snelheid waarmee ingegrepen wordt, is altijd een eerste zorg geweest van de magistraten die verantwoordelijk zijn voor de opsporing en de vervolging van misdaden en wanbedrijven.

Naar blijkt uit artikel 6 van Titel V van de wet van 16-29 september 1791, was de wetgever toen reeds van oordeel dat het snelle ingrijpen een van de beste troeven is in handen van de politie.

« Alle misdrijven, aldus die onderrichting, waarvan bestaan en omstandigheden bij proces-verbaal kun-

verbal, doit l'être ainsi dans l'instant le plus voisin du temps auquel il a été commis. En effet, plus cet acte suit de près l'époque où le délit a eu lieu, plus les renseignements sont véridiques et propres, soit à faire connaître le délit en lui-même, soit à désigner quel en est l'auteur.

» De là l'obligation imposée aux officiers de police judiciaire de se transporter immédiatement sur les lieux du délit.

» Il est du devoir de l'officier de police judiciaire, aussitôt qu'il est informé du délit... » (Faustin-Hélie, *Traité de l'instruction criminelle*, tome II, 1438).

Ceci est d'autant plus vrai que le Procureur du Roi ou le juge d'instruction ne peuvent déléguer directement un officier judiciaire pour accomplir une mission dans un autre arrondissement. La loi leur ordonne dans ce cas de faire appel à leur collègue de cet arrondissement.

Autre inconvénient, et non des moindres, mais qui est cependant fortement exagéré, est que la police judiciaire, telle qu'elle est actuellement constituée, exerce son action sans contact journalier avec les autres corps de police. Cette collaboration devrait cependant rester une des armes les plus efficaces dans la recherche des coupables. Comment veut-on qu'un officier de la police judiciaire, délégué par le Procureur général dans un village perdu pour enquêter au sujet d'un meurtre, puisse connaître instantanément toutes les données du problème sans s'informer auprès de la police locale au sujet des habitudes, du mode de vie, de l'activité professionnelle, des fréquentations de la victime ?

D'autre part, si un crime se commet et qu'il appert directement qu'il fait partie d'une série de délits identiques, comment peut-on concevoir une intervention efficace et rapide si le parquet doit suivre toute la filière pour recevoir tous renseignements utiles au sujet des caractéristiques de ce délit ou bien pour voir enquêter ceux des officiers de la police judiciaire qui s'occupent des délits identiques commis dans d'autres ressorts ?

Il est constant que les agents de la police judiciaire, dans les arrondissements où ils sont délégués en permanence, doivent s'occuper très souvent de délits qui rentrent plutôt dans la sphère ordinaire de la police communale et de la gendarmerie et qui détournent une grande partie du personnel de la police judiciaire des tâches normales qui devraient l'occuper.

Afin de remédier à cet état de choses, il serait indiqué de modifier la procédure d'intervention de la police judiciaire en deux sens, notamment :

1^o collaboration plus intime et plus directe avec le parquet, le juge d'instruction et la police locale;

2^o spécialisation et extension de liberté de mouvement pour la recherche des crimes qui intéressent l'ordre public dans tout le pays ou du moins une partie de celui-ci.

nen worden geconstateerd, moeten het worden binnen de kortst mogelijke tijd na het ogenblik waarop zij bedreven zijn. Immers, hoe spoediger het proces-verbaal wordt opgemaakt na het ogenblik waarop het misdrijf is begaan, hoe waarheidsgetrouwer de inlichtingen zullen zijn, hoe beter zij het misdrijf zelf zullen doen kennen en de dader ervan helpen ontdekken.

» Vandaar de verplichtingen voor de officieren van gerechtelijke politie om zich onmiddellijk naar de plaats van het misdrijf te begeven.

» Het is de plicht van de officier van gerechtelijke politie, zodra hij van het misdrijf op de hoogte is gebracht... » (Faustin-Hélie, *Traité de l'instruction criminelle*, deel II, 1438).

Dit is des te juister daar de Procureur des Konings of de onderzoeksrechter aan een officier van gerechtelijke politie niet rechtstreeks een taak in een ander arrondissement kan opdragen. De wet gebiedt hun in dat geval een beroep te doen op hun collega van dat arrondissement.

Een ander bezwaar, en niet het geringste, hoewel het dikwijls sterk overdreven wordt, is dat de gerechtelijke politie zoals zij thans is georganiseerd, geen dagelijks contact onderhoudt met de andere politiekorpsen. Zulk een samenwerking zou nochtans een van de doelmatigste wapens moeten blijven bij het opstoren van de schuldigen. Hoe zou een officier van gerechtelijke politie die door de Procureur-generaal naar een afgelegen dorp wordt gezonden om een moordzaak te onderzoeken, terstond alle gegevens kunnen verzamelen zonder bij de plaatselijke politie inlichtingen in te winnen over de gewoonte, de levenswijze, de beroepsbezigheden en de omgang van het slachtoffer ?

Hoe zou trouwens, wanneer al dadelijk blijkt dat een misdaad een schakel vormt in een reeks van gelijksoortige misdrijven, doelmatig en snel kunnen worden ingegrepen wanneer het parket de gehele ambtelijke procedure moet volgen om de nodige inlichtingen te verkrijgen over de kenmerken van het misdrijf of om een onderzoek te kunnen doen instellen door de officieren van gerechtelijke politie die gelijksoortige misdrijven in andere rechtsgebieden behandelen ?

Het valt zeer dikwijls voor dat de agenten van gerechtelijke politie zich, in de arrondissementen waar zij permanent met een opdracht vertoeven, moeten bezighouden met misdrijven die eer tot de gewone bevoegdheid van de gemeentelijke politie en de rijks-wacht behoren, zodat een groot gedeelte van het personeel van de gerechtelijke politie niet kan worden ingezet voor de zaken die het normaal zou moeten behandelen.

Ten einde hierin verbetering te brengen, zou de werkzaamheid van de gerechtelijke politie in tweeërlei opzicht gewijzigd moeten worden, en wel :

1^o nauwere en directere samenwerking met het parket, de onderzoeksrechter en de plaatselijke politie;

2^o specialisatie en meer armslag bij het opsporen van misdaden die de openbare orde raken in het gehele land of althans in een gedeelte ervan.

Nous croyons, pour atteindre ce but, qui depuis des années a été souhaité par tous les magistrats intéressés, de pouvoir proposer de compléter de la manière suivante la loi du 7 avril 1919 :

— Dans tous les arrondissements judiciaires il est attaché à chaque parquet au moins un officier et un inspecteur de police judiciaire compétent pour la recherche des crimes et délits sur tout le territoire national et ce sous la direction du Procureur du Roi du parquet auquel ils sont attachés. Il appartient au Procureur général du ressort de ces arrondissements de fixer le nombre et les grades de ces agents pour chaque parquet;

— Au sein de la police judiciaire est créée une brigade mobile spéciale ayant pour objet uniquement la recherche et la poursuite sur tout le territoire national de crimes présentant un danger national. Les agents, faisant partie de cette brigade, seront recrutés et nommés sur présentation du Procureur général de la cour d'appel à laquelle ils appartiennent parmi les agents les plus méritants de la police judiciaire. Cette brigade mobile se trouvera sous la direction et la responsabilité d'un magistrat auquel peuvent s'adresser les Procureurs du Roi et les juges d'instruction commis pour poursuivre leurs enquêtes dans les affaires présentant un caractère de criminalité qui intéresse tout le territoire national;

— La nomination des membres, faisant partie de cette brigade spéciale mobile, se fera sur présentation comme dit plus haut par le Ministre de la Justice.

H. LAHAYE.

..

Proposition de loi modifiant la loi du 7 avril 1919 instituant des officiers et agents judiciaires près les parquets, en vue de créer une brigade mobile spéciale chargée de la recherche et de la poursuite de crimes sur l'ensemble du territoire national.

ARTICLE UNIQUE.

La loi du 7 avril 1919 instituant des officiers et agents judiciaires près les parquets, modifiée par la loi du 21 août 1948, est complétée par les dispositions suivantes :

Article 14. — Dans tous les arrondissements judiciaires, il est attaché à chaque parquet un ou plusieurs officiers et un ou plusieurs inspecteurs de police judiciaire. Ils sont compétents pour la recherche des crimes et délits sur tout le territoire national. Ils exercent leurs fonctions sous la direction du procureur du Roi du parquet auquel ils sont attachés.

Ter bereiking van dit doel, dat alle betrokken magistraten reeds jarenlang nastreven, menen wij te mogen voorstellen de wet van 7 april 1919 aan te vullen als volgt :

— In alle rechterlijke arrondissementen wordt aan ieder parket ten minste een officier en een inspecteur van gerechtelijke politie toegevoegd, belast met het opsporen van de misdaden en wanbedrijven over het geheel grondgebied van het Rijk, onder de leiding van de Procureur des Konings van het parket waaraan ze zijn verbonden. De Procureur-generaal van het rechtsgebied van die arrondissementen dient het aantal en de graad van die agenten voor elk parket vast te stellen;

— Binnen de gerechtelijke politie wordt een bijzondere mobiele brigade ingesteld, die uitsluitend tot opdracht heeft om op het gehele gebied van het Rijk de misdaden op te sporen en te vervolgen die een nationaal gevaar betekenen. De agenten die van deze brigade deel uitmaken, worden, op voordracht van de Procureur-generaal van het hof van beroep waaronder zij ressorteren, aangeworven en benoemd onder de verdienstelijkste agenten van de gerechtelijke politie. Deze mobiele brigade staat onder de leiding en de verantwoordelijkheid van een magistraat; de Procureurs des Konings en de onderzoeksrechters, aangewezen om de zaken van criminele aard die een weerslag hebben op het gehele gebied van het Rijk te onderzoeken, kunnen zich tot die magistraat wenden;

— De leden van deze bijzondere mobiele brigade worden, op de hiervoren genoemde voordracht, benoemd door de Minister van Justitie.

..

Voorstel van wet houdende wijziging van de wet van 7 april 1919 tot instelling van rechterlijke officieren en agenten bij de parketten, met het oog op de instelling van een bijzondere mobiele brigade, belast met de opsporing en de vervolging van misdaden in het gehele land.

ENIG ARTIKEL.

De wet van 7 april 1919 tot instelling van rechterlijke officieren en agenten bij de parketten, gewijzigd bij de wet van 21 augustus 1948, wordt aangevuld als volgt :

Artikel 14. — In alle rechterlijke arrondissementen worden, aan ieder parket, een of meer officieren en een of meer inspecteurs van gerechtelijke politie toegevoegd. Zij zijn bevoegd voor het opsporen van de misdaden en wanbedrijven in het gehele land. Zij oefenen hun ambt uit onder de leiding van de Procureur des Konings van het parket waaraan zij verbonden zijn.

Article 15. — Les procureurs généraux fixent le nombre et le grade des agents visés à l'article 14 pour tous les parquets de leur ressort.

Article 16. — Il est créé, au sein de la police judiciaire, une brigade mobile spéciale. Celle-ci est chargée exclusivement de la recherche et de la poursuite de crimes présentant un danger national. Sa compétence s'étend sur l'ensemble du territoire national.

Article 17. — La brigade mobile visée à l'article 16 est placée sous la direction et la surveillance d'un magistrat, qui sera désigné par le Roi.

Les procureurs du Roi et les juges d'instruction commis pour poursuivre leurs enquêtes dans les affaires criminelles intéressant l'ensemble du territoire national, s'adresseront au magistrat visé au 1^{er} alinéa du présent article.

Article 18. — Les agents de la brigade mobile visée à l'article 16 sont désignés, sur la proposition du procureur général de la cour d'appel à laquelle ils appartiennent, par le Ministre de la Justice parmi les agents les plus méritants de la police judiciaire.

H. LAHAYE.
P. DESCAMPS.

Artikel 15. — De procureurs-generaal bepalen het aantal en de graad van de in artikel 14 bedoelde agenten voor alle parketten van hun rechtsgebied.

Artikel 16. — Binnen de gerechtelijke politie wordt een bijzondere mobiele brigade ingesteld. Deze is uitsluitend belast met de opsporing en de vervolging van de misdaden die een nationaal gevaar betekenen. Haar bevoegdheid strekt zich uit tot het gehele land.

Artikel 17. — De in artikel 16 bedoelde mobiele brigade staat onder de leiding en het toezicht van een magistraat, door de Koning aan te wijzen.

De procureurs des Konings en de onderzoeksrechters, aangesteld om de criminele zaken te vervolgen die een weerslag hebben op het gehele grondgebied van het Rijk, wenden zich tot de magistraat, bedoeld in het eerste lid van dit artikel.

Artikel 18. — De agenten van de in artikel 16 bedoelde mobiele brigade worden, op voordracht van de procureur-generaal van het hof van beroep waartoe zij behoren, door de Minister van Justitie benoemd uit de verdienstelijke agenten van de gerechtelijke politie.